

DOI 10.36074/grail-of-science.14.04.2023.112

ІМПЛЕМЕНТАЦІЯ ВОДНОЇ РАМКОВОЇ ДИРЕКТИВИ ЄС У СТРУКТУРУ ГІДРОЛОГІЧНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ УКРАЇНИ

Тарасюк Ніна Адамівна

канд. геогр. наук, доцент, доцент кафедри фізичної географії
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Магдюк Іванна Едуардівна

магістрант I курсу
географічного факультету
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

Ковальська Вікторія Олександрівна

магістрант I курсу
географічного факультету
Волинський національний університет імені Лесі Українки, Україна

СЕКЦІЯ XXXII. ГЕОГРАФІЯ ТА ГЕОЛОГІЯ

Анотація. В статті проаналізовано базові поняття термінологічної бази Водної Рамкової Директиви які орієнтовані на ефективне управління та моніторинг стану та якості вод. Приведено терміни і поняття повністю або частково апроксимовані, і ті, що пройшли імплементацію в законодавчій базі України та використовуються як в практиці роботи фахівців-гідрологів так і в науковому середовищі. Виділено терміни та поняття, які ще не знайшли свого належного впровадження у гідрологічному менеджменті України.

Ключові слова: Водна Рамкова Директива ЄС, гідрологічний менеджмент, базові терміни та поняття, імплементація, апроксимація.

Постановка проблеми. Відомо, що обсяг запасів водних ресурсів та їх стан, виступають досить популярними об'єктами досліджень для науковців. Від дефіциту якісної питної води страждає більше ніж 40% світового населення. У зв'язку з тим, що населення планети стрімко зростає, відповідно зростає і необхідність в чистій питній воді. Тому, проблема якості питної води, в останні десятиліття, розглядається як глобальна проблема сучасності.

Лише ефективне управління водними ресурсами на глобальному рівні сприятиме зміцненню миру, безпеки і співробітництва між народами, та допоможе, в майбутньому, вирішити складні завдання, що виникли у цій сфері.

З метою звернення уваги на дану проблему та пошуками шляхів її вирішення Рада ЄС 23 жовтня 2000р. прийняла Директиву 2000/60/ЄС

Європейського парламенту та Ради «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства в галузі водної політики», яка встановлює основні (рамкові) положення для досягнення країнами ЄС доброї якості води у їхніх водних об'єктах. Дана Водна Рамкова Директива (ВРД) була імплементована в законодавство усіх країн Європейського Союзу.

Україна, як держава-кандидат, що прагне вступу до ЄС, за вимогами вище наведеного Союзу, повинна оптимізувати свою законодавчу базу відповідно до основних положень, які прописані у Директиві.

Мета дослідження - проаналізувати рівень імплементації основних положень Водної Рамкової Директиви ЄС у законодавчу базу України в сфері гідрологічного менеджменту.

Результати дослідження. Водна Рамкова Директива є одним з основних законодавчих базисів, у якому наведені плани дій у сфері управління поверхневими, підземними, перехідними та прибережними водами у межах певного річкового басейну [1].

В Україні, основним документом, що регламентує правові відносини у сфері водокористування та охорони водних ресурсів, є Водний кодекс. Оскільки водні ресурси — це стратегічний екологічний актив держави, погіршення їхніх якостей є неприпустимим.

Угодою про асоціацію між Україною та ЄС передбачено, що Україна має імплементувати положення Директиви 2000/60/ЄС «Про встановлення рамок діяльності Співтовариства у сфері водної політики» [2]. Результатом став перехід до нового принципу гідрологічного менеджменту, а саме – басейнового, в основі якого лежить розгляд регулювання використання водних ресурсів комплексно, від початку до кінця, а не ділячи на ланки технологічних процесів. Окрім принципово нових підходів до управління, Водною Рамковою Директивою передбачено і перегляд основних визначень. Адже, лише однакове розуміння усіх тверджень у рамках водного управління дозволить розробляти ефективну спільну політику у цій сфері. Тому, євроінтеграційна база тверджень, прийнята у Водній Рамковій Директиві повинна мати широкий спектр впровадження у Водний Кодекс України.

У даній роботі наводиться перелік визначень, що наведені у статті 2 Водної Рамкової Директиви, які заслуговують на більш широке вивчення та перегляд їх відповідності до Водного кодексу (табл.1). Детальний розгляд призведе до популяризації їх в практиці водокористування України.

Таблиця 1

Базові поняття в сфері водуправління та водокористування

Поняття, які подані у Водному кодексі та потребують уточнення	Поняття, які подані у Водній Рамковій Директиві
1	2
Використання води - процес вилучення води для використання у виробництві з метою отримання продукції та для господарсько-питних потреб населення, а також без її вилучення для потреб гідроенергетики, рибництва, водного, повітряного транспорту та інших потреб [3];	Використання води – це водні послуги разом з будь-якою іншою діяльністю, визначені згідно зі статтею 5 та Додатком 2, які мають значний вплив на стан води [1].

Продовження табл. 1

1	2
Підземні води - води, що знаходяться нижче рівня земної поверхні в товщах гірських порід верхньої частини земної кори в усіх фізичних станах [3];	Підземні води – це всі води, які знаходяться нижче від земної поверхні, у зоні насичення в безпосередньому контакті з ґрунтом або підґрунтям [1].
Поверхневі води - води різних водних об'єктів, що знаходяться на земній поверхні [3];	Поверхневі води – води суші, за винятком підземних; перехідні (проміжні) води та прибережні (морські) води, проте, якщо мова йде про хімічний стан, сюди включають також територіальні води.
Водний об'єкт - природний або створений штучно елемент довкілля, в якому зосереджуються води (море, лиман, річка, струмок, озеро, водосховище, ставок, канал (крім каналу на зрошувальних і осушувальних системах), а також водоносний горизонт) [3];	Штучний водний об'єкт – це поверхневий водний об'єкт, створений діяльністю людини [1].
	Істотно змінений водний об'єкт – це поверхневий водний об'єкт, який у результаті перебудови людиною суттєво змінив свій характер, що визначено державою-членом згідно з Додатком 2 [1].
	Поверхневий водний об'єкт – це окремий та значний елемент поверхневих вод, як озеро, водосховище, струмок, річка або канал, частина струмка, річки або каналу, перехідна (прибережна) вода або протяжність прибережної води [1].
Водоносний горизонт - однорідна пластова товща гірських порід, де постійно знаходяться води [3];	Підземний водний об'єкт – це певний об'єм підземної води у межах одного чи декількох водних горизонтів [1].
Водоносний горизонт - однорідна пластова товща гірських порід, де постійно знаходяться води [3];	Водоносний горизонт – це підземний шар або шари гірських або інших геологічних порід достатньо пористих і водопроникних для того, щоб дозволити значну течію підземної води або забір значної кількості підземної води [1].
Екологічний стан масиву поверхневих вод - інтегрований показник якості масиву поверхневих вод, що визначається за біологічними, гідроморфологічними, хімічними та фізико-хімічними показниками [3];	Екологічний стан – це вираження якості структури і функціонування водних екосистем, пов'язаних з поверхневими водами, відповідно до класифікації, наведеної у Додатку 5 [1].
Забруднення вод - надходження до водних об'єктів забруднюючих речовин [3];	Забруднення - означає пряме чи непряме внесення в результаті діяльності людини речовин або тепла у повітря, воду чи землю, що може бути небезпечними для здоров'я людини або якості водних екосистем чи для безпосередньо залежних від них наземних екосистем, що в результаті призводить до псування матеріальних цінностей, або до погіршення чи ушкодження корисних властивостей довкілля та можливості законного користування довкіллям [1].

Продовження табл. 1

1	2
Водогосподарська ділянка - частина річкового басейну, для якої розробляються водогосподарські баланси, встановлюються ліміти забору води із водного об'єкта та інші параметри використання водного об'єкта (водокористування) [3];	Вода, призначена для споживання людиною - означає: - всю воду, як у її природному стані, так і після обробки, призначену для пиття, готування, приготування їжі або інших побутових цілей, незалежно від її походження та того, чи постачається вона з розподільної мережі, цистерни або в пляшках або контейнерах; - всю воду, що використовується на будь-якому підприємстві харчової промисловості для виробництва, обробки, зберігання або торгівлі продуктами або речовинами, призначеними для споживання людиною, окрім випадків, коли компетентні державні органи вважають, що якість води не може вплинути на безпечність продуктів харчування у їх кінцевому вигляді [1].

[авторська розробка]

Отже, встановлено, що окремі базові визначення, що побутують у Водному кодексі України ще вимагають доопрацювання. Для ефективного управління та моніторингу стану та якості вод окрім басейнового підходу Водною Рамковою Директивою передбачено використання основних визначень та понять. Серед них можна виділити наступні: «річковий басейн», «район річкового басейну», «суббасейн», «речовина-забрудник», «кількісний стан», «перехідні води» та «прибережні води».

Проте, окремі терміни уже є повністю або частково апроксимовані, а в окремих випадках повністю імплементовані в законодавчу базу України та активно побутують серед працівників даної сфери, а також в науковому просторі.

Висновки. В результаті детального опрацювання Водної Рамкової Директиви ЄС, окрім позитивних тенденцій, було виявлено, що ряд визначень ще не знайшли свого належного відображення у термінологічній базі гідрологічного менеджменту в Україні. Такі поняття, як: «водні послуги», «екологічні цілі», «екологічний стандарт якості», «комбінований підхід», «небезпечні речовини» та «пріоритетні речовини» ще вимагають уваги та подальшого опрацювання фахівцями в галузі гідрології.

Список використаних джерел:

- [1] Водна Рамкова Директива ЄС 2000/60/ЄС. Основні терміни та їх визначення (2006), Вид. офіційне, К.: Твій формат, 240 с.
- [2] Гінзула М. (2021) Все про контроль якості води у водному об'єкті *Ecobusiness*. Вилучено з: <https://ecolog-ua.com/news/vse-pro-kontrol-yakosti-vody-u-vodnomu-obyekti>
- [3] Водний Кодекс України (2022) *Верховна Рада України*. Вилучено з: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>.